

ského a Evangelické teologické fakulty. Najdou se zde tato jména: Balabán, Bartoš, Bednář, Brož, Dobiáš, Hejdánek, Heller, Hrejsa, Hromádka, Jeschke, Linhart, Lochman, Molnár, Pokorný, Rejchrtová, Říčan, Segert, Smolík, Souček, Trojan, Žilka. Tedy většina.

Vydavatelé slovníku zaslouží velký dík, jejich dílo vyplnilo dosti bolestnou mezeru. Důležité údaje, které bychom těžko sháněli, jsou tu dobře dostupné a pohromadě v jediné knize. Budeme

po ní sahat často. Možná, že někdo si zasteskne, že tam zrovna nenašel toho, koho právě potřebuje či koho si oblíbil. Výběr však je obdivuhodně široký a redaktoři zaslouží dík za vytrvalost a trpělivost, se kterou to vše vymámili z liknavých „autoportrétistů“, doplnili vlastními statěmi, psanými na základě mnohdy těžko dostupného materiálu, a ještě navíc uspořádali do jednoho přehledného díla.

Jan Heller

MANŽELSTVÍ MEZI STVOŘENÍM A VYKOUPENÍM

Walter Kasper, *Teologie křesťanského manželství*. CDK, Brno 1997, 90 stran.

Po odborné studii docenta J. Dolisty (recenze TREF I/1996) přichází nyní na náš trh studie o manželství populárněji zaměřená, byť o generaci starší (německé vydání 1981), z pera uznávaného německého katolického teologa. Reflektuje v ní situaci po Druhém vatikánském koncilu, který přinesl velkou změnu v pohledu na manželství, ale očekávání, že se tato změna promítne do odpovídajících změn v církevní praxi (především otázky kontroly porodnosti a nerozlučitelnosti manželství) byla trpce zklamána: „...v žádné jiné oblasti není tak hluboký rozpor mezi oficiální naukou církve a živým přesvědčením mnoha věřících“, konstatuje autor (s. 5).

Ve čtyřech stručných kapitolách je nám podán pohled na manželství z hlediska jeho lidských hodnot, jeho hodnoty svátostné, jeho jednoty a nerozlučitelnosti a konečně konkrétních podob a problémů křesťanského manželství v moderní společnosti.

Tradiční církevní učení o manželství, formulované již Augustinem a rozvinuté

Tomášem Akvinským, mluví o třech základních hodnotách manželství: potomstvo, vzájemná láska a věrnost, svátostná povaha. Až donedávna byl kladen hlavní důraz na přirozenost a s ní na první hodnotu – potomstvo. Manželství se v tomto pohledu jeví jako instituce k plození dětí. Teprve v posledních desetiletích se důraz přesunul na vzájemnost, což vidí Kasper jako jediné přijatelné východisko: „*východním bodem křesťanského uvažování o manželství by dnes měla být vzájemná láska a věrnost*“ (s. 16).

Tam, kde autor mluví o svátostné povaze manželství, narazí na základní rozdíl v protestantském a katolickém pojetí manželství. Je-li pro katolíky křesťanské manželství místem, kde se stýká řád stvoření a vykoupení, takže patří současně do obou těchto řádů, protestantské pojetí je vnímá výlučně v řádu stvoření. Kasper formuluje rozpor v celé teologické šíři: „*Nejde tu o izolovanou věroučnou záležitost, nýbrž o zásadní problém vztahu řádu stvoření*

a vykoupení, jakož i církve a světa. V jediné konkrétní otázce tu jde o celou kontroverzi katolíků a protestantů, o speciální aspekt rozdílu v nauce o ospravedlnění člověka skrze Boha." (s. 31) Jinak řečeno, jsme u problému přirozené teologie. Naproti tomu tam, kde se autor obrací k eschatologické perspektivě (*Manželství jako eschatologické znamení*, s. 38n), žádnou kontroverzi nenajdeme.

Zajímavým a svým způsobem napínavým textem je oddíl o nerozlučitelnosti manželství. Je tu přehledně, srozumitelně a s patrným pastoračním zřetelem poukázáno na biblické i tradiční kořeny současného učení církve, na výjimky a ústupky, které si vynucovala a vynucuje praktická situace, i na

obtíže, spojené s některými anachronickými ustanoveními církevního práva. Na druhé straně upozorňuje na vyprázdňování moderního sekularizovaného manželství, které se stává čistě soukromou záležitostí, jejíž obsah je libovolný.

Vzhledem k tomu, že poslední léta nepřinesla žádnou znatelnou změnu v církevní praxi, zůstává tento výklad a zamyšlení nad katolickou teologií manželství stále zcela aktuální. Jak již bylo naznačeno, knížka je čtivým a přístupným textem pro každého přemýšlivého čtenáře. Pro ty, kdo se věcí chtějí obírat hlouběji, potom představuje (s podrobnými závěrečnými poznámkami a odkazy na literaturu) užitečnou studijní pomůcku.

Jindřich Halama, Jr.

NOVÉ ŘADY STŘEDOVĚKÝCH TEXTŮ

Knihovna středověké tradice; Fontes Latini Bohemorum, Oikúmené, Praha. *Thesaurus absconditus*, Atlantis, Brno. *Thesaurus*, Krystal, Olomouc.

Po letech nedostatku, kdy jsme v zahraničních katalozích nebo v lepším případě v zahraničních knihkupectvích závistivě obhlíželi ediční i překladové řady středověkých teologických i jiných textů, jsme náhle ve zcela odlišné situaci, která nás rychlou a intenzivní snahou za zameškaná léta dohonit uvádí až ve zmatek. Je na to přísloví, též středověké – „copia facit egenum“ – nadbytek činí člověka bezmocným. Kdoví, budeme-li to všechno schopni vůbec vzít na vědomí, neřku-li přečíst a užítkovat. Přeháním sice trošku (hyperbola patří k výrazovým prostředkům středověkých autorů) – posuďte však sami: právě vznikly nebo vznikají tři či do-

konce čtyři takovéto ediční řady. V nakladatelství Oikúmené je to *Knihovna středověké tradice* a *Fontes Latini Bohemorum*, v brněnském nakladatelství Atlantis *Thesaurus absconditus*, a konečně v obnoveném olomouckém dominikánském Krystalu ještě jeden *Thesaurus*.

Třetí z těchto řad je stále ještě pouze „in conceptu“, tedy ve stavu prozatím nerealizovaného záměru. Podle vyjádření zakladatelů edice *Thesaurus absconditus* (L. Jiroušková, J. Krč, M. Valášek) v informačním letáku „chce tato série navázat na dříve vydávané edice *Živá díla minulosti* (Odeon) a *Památky staré literatury české* (Academia) a chce na-